

PANUN PAKINOITA

Tuomenkukkia

Tänä aamuna minun oikeastaan on mahdoton kirjoittaa mistään muusta kuin tuomenkukista. Tietysti minä voisinkin kirjoittaa jotain asiallisempaa. Onhan tuossa pöydänkullalla esimerkiksi juuri eilisessä postissa saapunut pieni taskukokoinen opus otsikkosanaan TUKHOLMA ja alaotsakkeena Matkailuopas. Se tuli Gummeruksen kesäpaketissa ja on varmasti mainostamisen arvoinen. Kun ajattelen omia kokemuksiani tuossa pienessä suurkaupungissa, niin monien mieluisten ja ylivoimaisesti mieluisten muistojen rinnalle heti kohoaa hieman kirveltävä muisto ja ainakin tapahtumahetkellä karvas kokemus ”yöttömästä yöstä” Tukholmassa. Ei niin, että valo olisi ylenpalttisuudellaan häikäissyt, vaan yksinkertaisesti jäin kadulle. Tukholmassa oli liian vähän taloja ja huoneita ja vuoteita. Ehkäpä hyvinkin olisin osanut paremmin selviytyä, jos olisin omistanut tällaisen matkailuoppaan, vaikka mielestäni kyllä kokeilin kaikki mahdollisuudet merimiehestä ”pelastettavaan” saakka, turhaan. No, näyttää tuosta taskukirjasta kuitenkin puuttuvan ”tärkein”, kahvilaluettelo ja ravintolaluettelo. Strindbergin aikana kuulu boheemikahvila. Röda Berget Rummet (Punainen huone) ja kuitenkin sekin on, joskaan ei enää boheemikahvilana, vaan tavallisten yötyöntekijäin kahvilana. Mutta ehkäpä olisi ollut

turha sitä mainita, sillä sinne ei kuitenkaan keskiyöllä pääse kukaan muu kuin todellinen yötyöntekijä, sellainen kuin sanomalehtineekeri, jolla on passi, oikeastaan kaksikin.

Lukekaa itse, minunhan oli sisäinen pakko kirjoittaa tuomenkukista!

Tuomenkukka on hetken kukka ja siitä on nautittava tuoreeltaan, sillä huomenna sen lumi jo voi sataa vihreään maahan. Tuomenkukka saa aikaan melkein tasapainoa häiritseviä tunnelmia, riippuen tietysti siitä, mitä asianomainen tuoksun tuntija esimerkiksi nuoruudessaan on tuomien kukkiensa tunteen, nähnyt ja kokenut. Mutta ei puhuta niistä, jotta emme tulisi hempeämieliseksi, lukijani ja minä.

Tuomenkukka meikäläisen toimittajan yksityisen kotitoimituspöydän keskellä on oikeastaan kuin orpo — sellainen. Pitkin ja poikin täyteen asiaa merkityn päivyrin, mustepullon, liimatulpon, pankkikirjan, postitusta vailla olevan kirjeen ja vastaamattomien kirjeiden röykkiön, imurin, kirjevaan, maksamattomien laskujen ja saksien yläpuolelle kohoaa matlasta maljakostaan tuomenterttu. Pöydän ääressä työskentelevä tuntee ikäänkuin tuulahduksina sen väkevän tuoksun. Ajatukset ryöstäytyvät muutamiksi ohimeneviksi silmänräpäyksiksi irti päivän työstä ja ennenkuin ajatusten ankara

hallitsija, ihmisyksilö itse, on ehtinyt rykäistäkään on mielessä ehtinyt käväistä kesäinen kuva tuoksuvasta, kukkivasta tuomesta jossain rannalla, valosta ja ylenpalttisesta vihreästä juhannustakohan se kaikki oli. On kuin hän samassa olisi käväissyt läheisen lähdän takana, elänyt hetken meren rauhoittavan kohinan ulottuvilla siellä, missä laine vain harvoin lepää täysin asettuneena, minne saunanportaille, hakkuupölkylle ja ikkunan eteen sijoitetun työpöydän äärestä näkee auringon pistäytyvän pikimmiltään, melkein kuin saunasta punaisena mereen karkaiseva, suuressa rannattomassa meressä. Sielläkin kukkii tuomi pitkällä punaiseksi maalatulla pirttimäisellä pöydällä, onpa jo varistanut muutamia hiutaleita marjapuuronväriselle ikivanhalle perintöpöydälinalle. Laseissa ja pienissä maljakoissa on niittyleinikkiä, puna-apilaa ja metsätähteä, joita lapsukaiset kilvan toisiltaan kantavat. Nätti kukka, sanoo kuopustyttökini, jonka nimen oikeastaan piti olla Meri-Tuuli, ja kumartuu silittämään portaitten eteen levitettyjä hennonvihreitä kynnyshakojen urpuja, vai mitä he nyt ovat!

Tuomenkukkia! Omituista kuin puhelinkin on vaiennut ja antanut minun olla omissa oloissani. Tietysti nyt soi ovikello ja sisään työntyi hyvä ystäväni Ambrosius Kirjatoukka, magister in spe! Mutta kun annoin hänelle valtuudet hieman järjestellä eri nurkkiin ja ikkuna-laudoille siroiteltua kirjastoani hänkin vaiken. Tuomenkukkia on myös vanhan tohtorisedän Rembrandt-tyylisen muotokuvan edessä, arvokassa kristal-

limaljakossa, tietenkin, paikan ja tilanteen mukaan. Olemme häntä, tätä Setää jo vuosikymmeniä kutsuneet ”Eläväksi Sedäksi” erään pikkutytön terävän havainnon mukaan. Ja elävä tämä muotokuva todella onkin. Korkean otsan alta tuikkii tumma valpas silmäpari kultasankaisten prillien takaa ja koko ulkomuoto kertoo elämäntekosomukseksi muodostuneesta humaanisuudesta. Tällä hetkellä tämä kuva on elävämpi kuin monastikaan ennen. On kuin arvon Sedän ajatukset, hänen nuuhkatessaan komean nenänsä alle asetettuja tuomenterttuja, käväisisivät jossain lähes vuosisadan takaisissa ajoissa, jolloin hänkin oli nuori ylioppilas elikkä maisteri. Pohjolan poika oli innolla mukana monissa ylioppilaiden riennoissa. Jonain Floranpäivänä olivat koivut jo tavallista pitemmällä sinä keväänä hän ehkä ensimmäisen kerran jäi pääkaupunkiin luku-kauden päätyessään, silloin kukkivat tuomet tällä tavoin. He kävelivät eräänä iltana Bergbomin Kaarlon kanssa ja Emiliakin oli mukana. eräänä toisena iltana käveltiin silloinkin Töölönlahden ympäri... Niitä aikoja! Tuomenkukkia!

Mutta nyt soi puhelinkin ja Setä palaa öljyvärinaamionsa taakse ja minä arkitodellisuuteen keskustellakseni veli Ambrosiuksen kanssa päivän tehtävistä. Juhannus on kuitenkin ovelta

Panna